7/3929 -3-

192

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

**Ankara**

**Sayı** : B.15.O.APK.0.23.300 - 611
**Konu** : Yazılı Soru Önergesi

6711

07 MAYIS 2001

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: T.B.M.M Başkanlığı'nın 03.04.2001 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/3929-9655/22953 sayılı yazısı.

Tokat Milletvekili Sayın M.Ergün DAĞCIOĞLU'nun Sayın M.Cumhur ERSÜMER'e tevcih ettiği 7/3929-9655 esas no'lu yazılı soru önergesi T.B.M.M. İç Tüzüğünün 99'ncu maddesi gereği cevaplandırılarak ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Sümer ORAL
Maliye Bakanı ve
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakan Vekili

EKLER :
EK 1- Önerge Cevabı
(4 sayfa)

DAĞITIM:
Gereği :
T.B.M.M. Bşk.

Bilgi :
Başbakanlık
Devlet Bakanlığı
(Sn. Hüsamettin ÖZKAN)

7/3929 -4-

193

**TOKAT MİLLETVEKİLİ SAYIN ERGÜN DAĞCIOĞLU'NUN**
**YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVABI**
**(7/3929-9655 esas no.lu)**

**SORULAR 1,2,3,4,5,6,7,8:**

Anayasanın 127. maddesinde Mahalli idareler ve kurmuş oldukları birliklerin kamu müessesesi olduğu, 1580 sayılı kanunun 133 ve 148. maddelerinin birliklere ayrılmış bulunduğu ve Sulama Birliklerinin kuruluş kararnamesi ile de Sulama birlikleri Hükmü Şahsiyeti haiz Amme müesseseleri oldukları belirtildiği halde,

- İşletmelerin DSİ'den Sulama birliklerine devrolunduğunda pompaj binalarının aboneliğinde birliklere resmi kurum muamelesi yapılmaması ve abonelikten sonra da bu yönde işlem yapılması hukuka aykırı değil midir?

- Şayet böyleyse diğer kamu ve tüzel kişiliğe haiz dairelere uygulanan işlemlerin Sulama Birliklerine uygulanmamasını ve sulama Birliklerinin borçlarına resmi kurum değil de vatandaş muamelesi yapılması dolayısıyla elektrik borçlarına gecikme cezası uygulanmasını nasıl değerlendiriyorsunuz? Değilse yapılan uygulamaları nasıl izah ediyorsunuz?

- Enerji ile çalışan pompajların her geçen gün enerji bedellerinin yükseldiği, içinde bulunduğumuz ekonomik kriz ortamında tüketilen enerji miktarının çiftçilerden tahsil edilmesinin mümkün olamadığı, TEDAŞ borçlarının gecikme cezaları ile katlanarak Birlik bütçelerinin %60-70 lerine ulaşmış olduğu hakkında bilginiz bulunmakta mıdır?

- Bu durum Bakanlığınızca biliniyor ise; birliklerin daha da güçlendirilip hizmetin daha iyi yapılmasının hedeflenmesi gerektiği halde, personel ve bakım onarıma yeterli ödenek ayıramayan bu kuruluşların ayakta kalma mücadelesi içine düşürülmesi doğru mudur?

- Diğer taraftan bu durumda artan enerji bedellerinin çiftçiye yansıtılması kaçınılmaz olduğundan çiftçinin artan maliyet nedeniyle tarlasını ekip biçemez hale gelmesi hakkında ne düşünüyorsunuz? Şayet bu borçların ödenmesi mümkün olmazsa şalterler indirilip Sulama birliklerine elektrik verilmeyecek midir? Bu durumda çiftçinin en lazım olduğu zamanda suyu kesilmiş olacağından nasıl sulama yapılabileceği hakkında ne düşünüyorsunuz?

- Soruna bir çözüm yolu olarak enerji ile çalışan pompaj aboneliklerinin ya DSİ tarafından geri alınıp, birliklerin enerji borçlarını DSİ'ne ödeyebilmelerinin temini ya da Sulama Birliklerine TEDAŞ nezdinde Resmi Kurum muamelesi yapılması hususunda Bakanlık olarak herhangi bir çalışmanız olacak mıdır?

- Ayrıca mevcut şartlar böylesine ağırken, DSİ Genel Müdürlüğünün Sulama birliklerinden devredilen tesis yatırım masraflarını istemesi hangi yasal dayanak ve gerekçelere dayanmaktadır? Böyle bir tahsilatın yapılabileceğine inanıyor musunuz?

- Her şeye rağmen Sulama birlerinin bu parayı ödemeye zorlanmaları halinde sulama faaliyetlerinin aksamasına, üretimin düşmesine, çiftçi ve birliklerin zor durumda kalmasına, neticede ülke ekonomisinin olumsuz etkilenmesine seyirci kalacak mısınız?

**CEVAPLAR 1,2,3,4,5,6,7,8:**

Elektrik enerjisi satış tarifeleri TEDAŞ Genel Müdürlüğü'nün finans dengesini karşılamaya olanak sağlayacak şekilde, kar amacı gütmeden, sosyal dengeler gözetilerek tespit edilmektedir. Herhangi bir abone grubuna uygulanan düşük enerji fiyatı sonucu finansman açığı oluşmakta bu da diğer abonelerin fiyatlarının arttırılması ile karşılanmaktadır. Dolayısıyla bir abone grubuna uygulanacak indirim direkt olarak diğer abonelerin fiyatını etkileyerek artmasına, böylece aboneler arasında elektrik tarifeleri açısından kurulmuş hassas dengenin bozulmasına neden olmaktadır.

Bütün bunlara rağmen, Tarımsal Sulama Tarifesi, yıllardan beri Hükümet Politikası olan Türkiye genel tarım ekonomisinin desteklenmesini sağlamak amacıyla düşük tutulmaktadır. 2000 yılında tarımsal sulama ortalama satış fiyatı 24.150 TL/kWh gerçekleşirken, 2000 yılı geçici bilanço sonuçlarına göre TEDAŞ Genel Müdürlüğü ticari maliyeti 37.272 TL./kWh olarak hesaplanmıştır. Buradan da görüleceği gibi ticari maliyetin oldukça altında bir tarifeden enerji satılmaktadır. 15 Nisan 2001 tarifesine baktığımızda Tarımsal Sulama tarifesinin 46.650 TL./kWh olduğu görülmektedir. Bu fiyat, Mesken ve Sanayi Tarifesine göre %40, Resmi Daire Tarifesine göre ise %50 daha ucuzdur.

Önerge incelendiğinde Enerji ile çalışan pompajların her geçen gün enerji bedellerinin yükseldiği belirtilerek, soruna çözüm yolu olarak enerji ile çalışan pompaj aboneliklerinin TEDAŞ Genel Müdürlüğü nezdinde Resmi Kurum muamelesi yapılması önerisi getirilmektedir. Oysa TEDAŞ Genel Müdürlüğü Resmi Daire Abonelerine uyguladığı tarife Tarımsal Sulama Tarifesinin yaklaşık iki katıdır. Yani daha ucuz değil, çok daha pahalı bir tarife uygulanmaktadır.

Bütün bunların yanı sıra, tarımsal sulama abonelerine puant taifesi uygulaması getirilmiştir. Bu uygulamayı tercih eden abone, gerekli sayaç değişikliğini yaptıktan sonra, 22.00-06.00 saatleri arasında sulama yaptığı takdirde %19 daha ucuz enerji alabilecektir.

1993 yılından bu yana DSİ Genel Müdürlüğü'nce işletmeye açılan sulamaların işletme bakım ve yönetim sorumluluğunu devralan sulama birlikleri ile kooperatiflerinin bütçelerinde gelir ve giderlerin denk olması gerekmektedir. Ancak, enerji fiyatlarının artması, pompaj sulama birliklerinin bir bölümünü zor duruma düşürmüş ve bu nedenle enerji yönünden borçlu oldukları TEDAŞ Genel Müdürlüğü, ÇEAŞ Genel Müdürlüğü, KEPEZ Genel Müdürlüğü gibi elektrik dağıtım şirketlerine enerji ücretini ödemede bazı güçlükler yaşanmaya başlanmıştır.

2000 yılı sonu itibarıyla sulama birlikleri ve kooperatiflerinin ödemesi gereken enerji fatura bedeli 7 trilyon TL.'ye yakındır.

7/3929 198

Sulama birlikleri ve kooperatiflerinin ekonomik yönden belirli bir güce erişebilmeleri ve gelir-gider dengeleri oluşuncaya kadar genellikle bir yıllık destek sağlanmakta ve bu süreden sonra, enerji giderleri sulama kooperatifleri ve birlikleri tarafından ödenmektedir. Bu kapsamda ödeme güçlüğü çeken birliklerin gelir-gider dengelerini oluşturmaları ve hizmetlerine devam edebilmeleri için gereken destek, imkanlar ölçüsünde DSİ Genel Müdürlüğü'nce sağlanmaya çalışılmaktadır.

DSİ Genel Müdürlüğü'nce inşa edilerek işletmeye açılan sulama tesislerine yapılan yatırım harcamalarının faydalananlardan geri alınması 6200 sayılı "Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Vazifeleri hakkında Kanun" hükümleri gereğidir.

Söz konusu kanun'un 24. maddesinde "Tesislerin meydana getirilmesi için ihtiyar olunacak bilcümle masrafların, bu tesislerden istifade edebilecekler tarafından ödenmesi" hükme bağlanmıştır.

Bu hüküm gereği 22.12.2000 tarihli Başbakanlık Olur'u ile 2001 yılında başlayacak olan "Yatırım Geri Ödemeleri" başlangıç yılının, çiftçinin ödeme gücü dikkate alınarak bir yıl ertelenmesi için yapılan çalışmalar devam etmektedir.